

Complements formatius d'Empresa i iniciativa emprenedora (EiE)

Àrea de FOL

Mario Crespo Pérez

PID_00236141

Temps mínim previst de lectura i comprensió: **2 hores**

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. El foment de la cultura emprendedora en el sistema educatiu i específicament en la formació professional	7
1.1. Arguments per a introduir la cultura emprendedora en el sistema educatiu i formatiu per a l'ocupació	7
1.2. Implementació de les competències emprendedores en el sistema educatiu espanyol actual	9
1.3. Incorporació de la competència clau "Sentit d'iniciativa i esperit emprendedor" en l'ESO i en el batxillerat a Catalunya	9
1.4. Foment de la cultura emprendedora en la resta d'ensenyaments postobligatoris del sistema educatiu	10
1.5. Evolució de l'orientació i de continguts relacionats amb el món empresarial en els estudis d'FP	10
2. Orientació i desenvolupament curricular del mòdul d'EIE a Catalunya	12
2.1. Distribució i temporització del mòdul d'Empresa i iniciativa emprendedora	13
3. Continguts bàsics i metodologies del mòdul d'Empresa i iniciativa emprendedora	15
3.1. Foment de l'esperit emprendedor	15
3.1.1. Recursos	16
3.2. L'empresa i el seu entorn. Cultura empresarial	17
3.2.1. Recursos	18
3.3. Creació i posada en marxa d'una empresa	18
3.3.1. Recursos	18
3.4. Gestió administrativa de compravenda	19
3.4.1. Recursos	20
Activitats	21
Bibliografia	22

Introducció

Aquesta guia pretén informar i orientar el futur docent especialista de Formació i orientació laboral, en aspectes normatius, curriculars, pedagògics i de recursos per a dissenyar i implementar adequadament el mòdul d'Empresa i iniciativa empenedora.

També, en consideració a la diversitat de procedències formatives i experiència professional de l'alumnat del màster de Formació de professorat, especialitat FOL, aquesta guia estarà complementada quant als continguts establerts en el currículum d'EIE amb material docent de la UOC, a fi de recordar i ampliar els coneixements de l'alumnat procedent d'estudis empresarials, i de base per a l'alumnat que prové d'un altre tipus de formació en la qual els continguts d'iniciativa empresarial han estat més reduïts o nuls.

És precisament la diversitat de procedències formatives i professionals dels futurs especialistes la que pot enriquir els objectius previstos normativament, contextualitzant i afegint nous continguts, metodologies i valors que permetin que el mòdul sigui acceptat per l'alumnat de cicles formatius i que desperti el seu interès per a empendre projectes.

Objectius

1. Conèixer l'evolució dels objectius de la formació empresarial en els estudis de formació professional (FP).
2. Conèixer les diferents definicions del concepte **competència** relacionat amb el caràcter emprenedor.
3. Valorar la importància d'estimular les aptituds i actituds pròpies de l'esperit emprenedor, reconeixent les característiques personals de l'alumnat.
4. Buscar, obtenir i processar informació (oral, impresa audiovisual, digital o multimèdia) per a aplicar-la en els processos d'ensenyament i aprenentatge dels continguts d'Empresa i iniciativa emprenedora (EiE).
5. Conèixer les orientacions d'implementació del mòdul d'Empresa i iniciativa emprenedora (EiE) en els centres docents de Catalunya.
6. Dissenyar i desenvolupar unitats didàctiques utilitzant metodologies innovadores i creatives en Empresa i iniciativa emprenedora (EiE).

1. El foment de la cultura emprendedora en el sistema educatiu i específicament en la formació professional

En aquest apartat s'expliquen les raons per les quals les institucions europees, espanyoles i autonòmiques impulsen accions per estendre entre la població l'interès per la cultura emprendedora, que permeti entre altres raons resoldre la situació de pèrdua del benestar individual i col·lectiu produït per la falta d'ocupació. Així mateix, es detalla l'evolució que han tingut els continguts del món empresarial i la seva orientació en les diferents lleis educatives.

1.1. Arguments per a introduir la cultura emprendedora en el sistema educatiu i formatiu per a l'ocupació

Amb la intenció de fer front a la rapidesa dels canvis tecnològics, socials, econòmics, laborals, culturals, diverses institucions realitzen estudis que permetin dissenyar polítiques que afavoreixin als ciutadans obtenir les competències necessàries per a adaptar-se a aquests canvis al llarg de la seva vida activa.

La Comissió Europea, mitjançant el Marc estratègic per a la cooperació europea en l'àmbit de l'educació i la formació fins a 2020. Educació i Formació 2020 (ET 2020) ha volgut establir les pautes que hauran de seguir els estats membres amb la finalitat de respondre als reptes pendents per a crear una Europa basada en el coneixement, i fer de l'aprenentatge permanent una realitat per a tots ciutadans que permeti potenciar el seu talent i amb això la seva ocupabilitat i capacitat d'emprendre.

Tot això permetria generar una prosperitat econòmica tant del ciutadà com de la societat, que a causa de la crisi actual s'està perdent.

Fomentar des de l'àmbit acadèmic i de formació per a l'ocupació l'esperit emprendedor entre els ciutadans, mitjançant estratègies que ofereixin a l'alumnat **valors, coneixements i habilitats** que facilitin la posada en pràctica d'idees i projectes, es converteix en una necessitat.

Com es pot veure en la taula 1 la majoria d'empreses està formada per autònoms i petits empresaris. Això demostra que precisament aquest tipus d'empreses i emprendadors constitueixen un dels principals motors per a dinamitzar l'economia espanyola, donada la seva capacitat de generar ocupació i el seu potencial de creació de valor.

Empreses actives segons sector econòmic, per interval d'assalariats (dades d'1 de gener de 2015)

	Total	Indústria	Cons-trucció	Comerç	Resta de serveis
Total	3.186.878	198.004	405.849	763.930	1.819.095
Sense assalariats	1.754.002	78.412	258.453	389.121	1.028.016
D'1 a 2 assalariats	899.802	52.561	94.380	242.324	510.537
De 3 a 5 assalariats	287.430	24.071	29.041	79.875	154.497
De 6 a 9 assalariats	112.527	14.210	11.318	28.587	58.412
De 10 a 19 assalariats	71.518	13.839	7.685	13.740	36.254
De 20 o més assalariats	61.599	14.965	4.972	10.283	31.379

Font: Dades INE (DIRCE 1-07-2015)

El **caràcter emprendedor** pot fer que un treballador aporti a la seva feina una millora innovadora i creativa en un procés que beneficiï l'empresa en la qual treballa, o bé convertir una idea de negoci en un projecte empresarial real que li permeti generar la seva pròpia ocupació.

L'Informe Global Entrepreneurship Monitor Espanya (GEM Espanya) indica que els nivells d'activitat emprendedora a Espanya continuen estables, encara que inferiors als índexs previs a la crisi econòmica i continuen per sota de la mitjana europea.

La realitat que reflecteix l'Informe GEM és que la **motivació per a emprendre** ha canviat. Experts espanyols entrevistats informen que un dels factors favorables per a iniciar negocis rendibles i que aportin valor afegit al mercat és l'**educació i formació emprendedora**.

Encara que és cert que al nostre país la formació en emprendedoria avança pel bon camí, no és menys cert que es necessita una aposta ferma per a **fomentar la cultura emprendedora des de l'educació**. Així, mitjançant els oportuns canvis legislatius, s'estan afavorint estratègies que permeten el desenvolupament de l'esperit emprendedor i la creació d'empreses que genera l'autoocupació i l'ocupació d'altres persones.

Els estudis de formació professional han de reflectir els canvis en l'economia i en la societat, i com augmentar l'experiència laboral, aconseguir estrènyer els llaços amb el teixit empresarial, alinear les necessitats del món empresarial amb la formació en el centre educatiu, fomentar noves competències i impulsar l'esperit emprendedor.

Com subratlla l'Estratègia europea 2020, els sistemes d'educació i formació haurien de centrar els currículums en la **creativitat**, la **innovació** i l'esperit **emprendedor**. L'impuls a la creativitat i la innovació ha de centrar-se en les persones, en el marc d'una FP actual basada en l'excel·lència, que estimuli la crea-

tivitat i un marc favorable a la innovació, la presa de riscos i l'experimentació. I el sentit de la iniciativa i esperit emprendedor (SIE) haurà de transformar les idees en actes.

1.2. Implementació de les competències emprendedores en el sistema educatiu espanyol actual

Tant la LOMCE (2013) com la seva antecessora, la LOE (2006), i posteriorment els reials decrets sobre ensenyaments mínims ja incorporen mesures per a desenvolupar l'esperit emprendedor en els ensenyaments del sistema educatiu, tant obligatoris (ESO) com postobligatoris (batxillerat i cicles formatius). Així, ambdues lleis descriuen el que han de ser les competències clau que ha de saber aprendre i desenvolupar el futur ciutadà per a desenvolupar-se eficaçment en el món actual:

- Comunicació lingüística.
- Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.
- Competència digital.
- Aprendre a aprendre.
- Competències socials i cíviques.
- Sentit d'iniciativa i esperit emprendedor.
- Consciència i expressions culturals.

És clar que totes aquestes competències es complementen entre si i és necessari treballar-les en totes les etapes de manera fragmentada i transversal en objectius d'àrea per curs o cicle.

1.3. Incorporació de la competència clau "Sentit d'iniciativa i esperit emprendedor" en l'ESO i en el batxillerat a Catalunya

És interessant que el professorat de FOL que ha de dissenyar unitats didàctiques del mòdul d'EiE en els dos nivells de cicles tingui coneixement dels continguts relacionats amb l'esperit emprendedor treballats en les etapes anteriors pel seu alumnat.

Així, a Catalunya, el Departament d'Ensenyament, aplicant el Decret 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria, estableix en les seves orientacions per al curs 2016/2017 que com a matèries optatives de 4t., el centre docent oferirà les matèries següents:

- Emprenedoria, amb assignació de 2 hores setmanals; o bé
- Economia i empenedoria, amb assignació de 4 hores setmanals.

Els continguts de totes dues matèries, així com els criteris d'avaluació, es poden trobar en el Decret 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.

Per al curs 2016/2017 no es té previst incorporar en el batxillerat una matèria específica amb continguts relacionats amb la competència emprendedora, encara que parcialment s'incorporen en la matèria d'Economia d'empresa com a matèria de modalitat d'Humanitats i ciències socials, amb una assignació de 4 hores/setmana en el primer curs i 4 hores/setmana en el segon curs. Els continguts i criteris d'avaluació es poden trobar en el Decret 142/2008, d'ordenació dels ensenyaments de batxillerat.

Andalusia

En algunes comunitats autònomes, com per exemple Andalusia, sí que es va incorporar en el curs 2016/2017 una matèria de modalitat d'Humanitats i CS denominada "Cultura emprendedora i empresarial" amb una assignació de 4 hores/setmana en el primer curs de batxillerat.

1.4. Foment de la cultura emprendedora en la resta d'ensenyaments postobligatoris del sistema educatiu

La LOMCE (2013) en el capítol XI, dedicat a l'educació de persones adultes, estableix en el seu:

"Article 66. Objectius i principis.

h) Adquirir, ampliar i renovar els coneixements, habilitats i destreses necessàries per a la creació d'empreses i per a l'acompliment d'activitats i iniciatives empresarials."

LOMCE (2013). Capítol XI

Estranyament, entre els objectius a aconseguir per l'alumnat dels ensenyaments professionals d'arts plàstiques i disseny, esportius i ensenyaments artístics superiors, no es fa esment a la seva capacitat emprendedora ni empresarial. Fet que resulta incomprensible quan les competències professionals adquirides els permeten ser agents actius en sectors econòmics de gran rellevància productiva i generadora de llocs de treball.

1.5. Evolució de l'orientació i de continguts relacionats amb el món empresarial en els estudis d'FP

Antecedents sobre la introducció de conceptes de l'entorn empresarial en el sistema educatiu els tenim en la Llei general d'educació (1970), aprofitant la reforma educativa que es va dissenyar per a adaptar els estudis de formació professional als nous temps productius dins d'un entorn sociopolític classista que tenia molt clar el paper del treballador com a "mà d'obra" i que tenia com a objectiu principal entrar en una empresa per a estar-hi tota la vida laboral, assumint el seu paper sota l'organització i control de l'empresari. Així, mitjançant les assignatures de l'Àrea de Formació Empresarial (Organització empresarial, econòmica i administrativa), se li donava a conèixer conceptes relacionats amb les característiques empresarials des de la perspectiva de treballador.

Amb l'arribada de la LOGSE (1992) es produeix un canvi important en l'orientació que es dona als continguts relacionats amb l'empresa en els estudis de formació professional, creant el crèdit d'Administració i gestió de la petita i mitjana empresa. L'objectiu del crèdit és fonamentalment crear i gestionar una empresa, amb una visió marcadament tècnica en la qual es tenen en con-

sideració fonamentalment aspectes econòmics i de rendibilitat empresarial. El **Pla d'empresa** es converteix en l'eix principal de la metodologia didàctica del crèdit.

Complint els acords i recomanacions de les institucions europees, la LOE (2006) va incorporar, i la LOMCE (2013) la manté expressament en els cicles formatius, la competència clau del "Sentit de la iniciativa i l'esperit d'empresa", mitjançant la creació del mòdul transversal: Empresa i iniciativa emprenedora, dins de l'Àrea de Formació i Orientació Laboral.

"Art. 40. Objectius

h) Afermar l'esperit emprenedor per a l'acompliment d'activitats i iniciatives empresarials."

LOMCE (2013)

Recursos d'internet

- MEC. Emprendimiento en Formación profesional
- Observatorio del emprendimiento
- Fundació Princesa de Girona
- XTEC. (Projecte emprenedoria a primària)
- XTEC. (Projecte emprenedoria a secundària)
- FUNDACIÓ UOC. OIKONOMICS

2. Orientació i desenvolupament curricular del mòdul d'EIE a Catalunya

En aplicació de les competències educatives que tenen concedides les CA, Catalunya pot desenvolupar el 55% del currículum de mínims dissenyat en els reials decrets que estableixen els títols dels cicles formatius, adaptant-los a les necessitats productives de l'àmbit territorial i context sociocultural.

A Catalunya, el Departament d'Ensenyament des del Servei d'Organització del Currículum de la Formació Professional Inicial, ha creat un document la lectura del qual és recomanada: "Orientacions als centres per a organitzar els mòduls de l'Àrea de FOL", que informa sobre aspectes relacionats amb l'adaptació curricular contextualitzada a cada títol, i orienta els centres docents sobre aspectes relacionats amb la distribució temporal del mòdul segons el nivell del cicle, metodologia, incorporació de nous continguts, normativa i convalidacions, recursos i instal·lacions adequades, i la incorporació de la llengua anglesa en activitats a considerar en la impartició del mòdul d'Empresa i iniciativa emprenedora.

En resum, el Servei desenvolupa la part del currículum que li correspon contextualitzant el mòdul professional d'Empresa i iniciativa emprenedora a les característiques de cada títol (cicle) sobre la base de tres àmbits:

1) **En el títol (cicle):** evitant coincidències en la denominació entre el mòdul d'EIE i la resta de mòduls del cicle.

2) **En el sector i activitat:** adequant els resultats d'aprenentatge (RA), els criteris d'avaluació (CA) i els continguts dels mòduls d'EIE a les característiques de les empreses del sector.

3) **En el nivell del cicle (GM/GS):** valorant el nivell de formació prèvia i de maduresa personal de l'alumnat, així com els nivells competencials que com a professionals hauran d'exercir, també s'adeqüen els resultats d'aprenentatge (RA), els criteris d'avaluació (CA) i els continguts dels mòduls.

Per això, aquesta contextualització comporta una diferència en els continguts i objectius a assolir (RA i CA) entre els diferents títols que formen part dels cicles formatius de grau mitjà i de grau superior.

Per a ajudar a la correcta implantació i desenvolupament dels continguts i objectius contextualitzats de l'MP d'Empresa i iniciativa emprenedora, el Servei d'Organització del Currículum de la Formació Professional Inicial elabora fitxes sobre les característiques de diferents sectors i títols (cicles).

2.1. Distribució i temporització del mòdul d'Empresa i iniciativa emprenedora

Com ja és sabut, els cicles formatius (LOE) tenen una durada de 2.000 hores distribuïdes en mòduls de x hores, que al seu torn es divideixen en unitats formatives de x hores.

Aquesta distribució d'hores/mòdul/unitat formativa sol adaptar-se a l'estructura clàssica de dos cursos escolars: setembre a juny; i en aquest període, al seu torn, es pot distribuir en formats que s'allarguen durant tot el curs, reduint les hores/setmana; o compactant el màxim d'hores/setmana, per finalitzar i avaluar el mòdul/unitat formativa, i així iniciar un nou mòdul/unitat formativa que pot ampliar els coneixements adquirits anteriorment o començar-ne de nous.

El centre docent és lliure de dissenyar la distribució i ubicació del mòdul/unitat formativa d'Empresa i iniciativa emprenedora, encara que és interessant tenir en compte les **recomanacions** que el Servei d'Organització del Currículum ofereix en considerar aspectes pedagògics, del nivell del cicle, maduresa de l'alumnat, compatibilitat amb la resta d'unitats formatives, projecte de centre, etc.

Davant les recomanacions, el professorat de FOL com a especialista que ha d'impartir Empresa i iniciativa emprenedora, i també el Mòdul de FOL, haurà de considerar davant l'equip docent del cicle la conveniència de situar EIE en el primer o segon curs de manera independent de FOL, o conjuntament en el segon curs.

A més de les valoracions previstes en el document d'**Orientacions**, per a determinar la ubicació d'EIE, hauria de valorar-se la complementarietat dels objectius d'EIE i FOL.

La possibilitat que una vegada obtingut el títol, l'alumnat de forma individual o col·lectiva decideixi crear una empresa és gairebé remota. Per a prendre aquesta decisió és convenient treballar durant un temps en el sector i anar observant les oportunitats que es produeixin, a fi de madurar finalment la idea de negoci.

Per aquest motiu, els objectius d'EiE haurien d'aconseguir que l'alumnat adquirís principalment competències relacionades amb la **iniciativa emprenedora** (valors, creativitat, treball en equip, iniciativa, exploració d'oportunitats...), i amb el **coneixement de les empreses** contextualitzades en el sector productiu del cicle que estudien (productes, serveis, mercat, marques, territori, tipologia, innovació, publicitat, ...), situant EiE en el primer curs. Així, durant el segon curs, el professorat de FOL pot "acompanyar" l'alumnat en la realització del mòdul de Síntesi en el GM i del Projecte en el GS, afermant els coneixements relacionats amb la **Creació i gestió d'empresa**. Això permetria que el mòdul de FOL, i en concret la unitat formativa d'Incorporació al treball, s'impartís en la fase final del cicle i, per tant, més propera a l'opció lògica després d'obtenir la titulació, la de la recerca de feina.

Enllaços d'interès

- XTEC. Currículums i orientacions dels títols LOE
- XTEC. Orientacions als centres per a organitzar l'àrea de FOL
- XTEC. Recursos emprenedoria
- XTEC. Innovació i transferència del coneixement
- BLOG FOL-CAT/Professors de Formació i orientació laboral

3. Continguts bàsics i metodologies del mòdul d'Empresa i iniciativa emprendedora

Fonamentalment, el currículum d'Empresa i iniciativa emprendedora divideix en quatre blocs els continguts a desenvolupar:

- Foment de l'esperit emprendedor.
- L'empresa i el seu entorn. Cultura empresarial.
- Creació i posada en marxa de l'empresa.
- Gestió administrativa de compravenda i fiscal.

És tasca del docent contextualitzar aquests continguts en els sectors econòmics que corresponen a l'àmbit professional del títol del cicle formatiu.

També és important considerar les característiques formatives i de maduresa personal de l'alumnat, que ajudarà el docent a dissenyar la programació, continguts i metodologia més adequats a la consecució dels objectius previstos.

Amb aquest fi, en els apartats següents, es donen a conèixer recursos diversos per a desenvolupar els continguts dels blocs que s'han exposat abans, per a facilitar la tasca del docent.

3.1. Foment de l'esperit emprendedor

Aquest bloc ha de ser l'oportunitat per a inculcar en l'alumnat característic dels cicles formatius competències i valors relacionats amb l'esperit emprendedor que els poden ser d'utilitat en la seva vida personal, social i professional.

En el document "Aprendre a emprendre" de la Fundació Princesa de Girona, es defineix molt bé **iniciativa emprendedora**:

"El concepte d'iniciativa emprendedora, esperit emprendedor o conceptes similars en l'entorn educatiu fa referència al desenvolupament de qualitats personals com la creativitat, disposició a la innovació, confiança en un mateix, motivació pels resultats a obtenir, lideratge i resistència al fracàs, entre d'altres.

Fundació Princesa de Girona. "Aprendre a emprendre"

És freqüent que l'alumnat de cicles formatius estigui mancat de prou habilitats socials, comunicatives i d'autonomia i iniciativa personal. A això cal afegir la falta de confiança en ells mateixos, el rebuig al sistema educatiu i la falta de motivació.

La programació d'aquest bloc, donant importància al desenvolupament de metodologies actives, en les quals l'alumnat és partícip del seu propi aprenentatge, pot permetre obtenir bons resultats en el foment de les competències emprenedores.

3.1.1. Recursos

Recursos d'Internet

- Alternatives a PowerPoint
- CANVAS
- Congrés FOL 2016: comunicacions i tallers
- DAFO: Aplicació en web
- Deliciosus-Ideas
- Design Thinking
- Exercici de pensament lateral
- Flipped classroom
- Eines per a motivar
- Inicia FP
- Itinerari Emprenedor
- "Neuronilla en Colombia en el VII Simposio de Diseño y Comunicación de Cali"
- Projecte ent-teach
- "Ikasempresa Programa". Tknika
- Barcelona Activa
- Canal Emprendedores y PYME
- ServeisPerEmprendre
- Diario Expansión
- Escuela de la organización industrial
- Emprendedores.es
- Recull de recursos per a l'emprenedoria social a Catalunya
- Fundació escola emprenedors
- eduCaixa
- "Emprender es posible". Fundació Princesa de Girona
- "Aprender a emprender". Fundació Princesa de Girona
- Fundación Telefónica
- JOVE.CAT
- NEEC.CAT
- OIKONOMICS. UOC
- TodoFP.es
- XARXAEMPRÈN
- VIAempresa
- "Lean startup para el módulo de Empresa e Iniciativa emprenedora". Lourdes Barroso

Recursos de programes de televisió

- “Emprende” (RTVE)
- “Tu Oportunidad” (RTVE)
- “Emprendedores e innovadores” (RTVE)
- “Economia en colors” (TV3)
- “Emprenedors” (TV3)
 - **La selecció**
 - Cap. 1 – 20/10/2008.
 - Cap. 2 – 21/10/2008.
 - Cap. 3 – 22/10/2008.
 - Cap. 4 – 23/10/2008.
 - Cap. 5 – 24/10/2008.
 - **Concurs projectes professionals**
 - Cap. 1 – 02/11/2008 – **Passió.**
 - Cap. 2 – 09/11/2008 – **Influència.**
 - Cap. 3 – 16/11/2008 – **Audàcia.**
 - Cap. 4 – 23/11/2008 – **Constància.**
 - Cap. 5 – 30/11/2008 – **Confiança.**
 - Cap. 6 – 07/12/2008 – **Determinació.**
 - Cap. 7 – 21/12/2008 – **Creativitat.**
- “Fàbrica de ideas de TVE” (RTVE)
- “Negocis d'èxit a Catalunya” (TV3)
- “Valor afegit” (TV3)

3.2. L'empresa i el seu entorn. Cultura empresarial

Aquest bloc pot permetre a l'alumnat del cicle formatiu entendre la importància de l'existència d'empreses, no solament com a generadores d'ocupació sinó també de riquesa per a la comunitat on se situa.

També li ha de permetre entendre que l'empresa forma part d'un ecosistema econòmic i social en el qual els valors i la responsabilitat han de formar part de la cultura de l'empresa.

Els continguts i activitats d'aquest bloc obren una finestra que dóna a conèixer el sector o sectors on les empreses, entitats o institucions desenvolupen les seves activitats mercantils o socials. Així, l'alumnat pot adquirir també un co-

neixement més proper dels processos de producció, productes, marques, mercat, preus, i potser l'interès per desenvolupar la seva activitat professional en una d'aquestes empreses o descobrir una oportunitat de negoci.

La utilització de metodologies actives amb l'ús de les TIC, l'estudi del sector (competència, territori, segmentació dels consumidors, enquestes, treball de camp...) pot ajudar a motivar l'alumnat a implicar-se en l'aprenentatge.

3.2.1. Recursos

- “Coneix els sectors amb futur”. Barcelona Activa
- “Cómo hacer un buen estudio de mercado”. Emprendedores.es
- BlogRSE
- Compromiso Empresarial
- MASRSC
- “Responsabilidad Social de las Empresas”. Ministerio de Empleo y Seguridad Social
- OBSERVATORIO DE RESPONSABILIDAD SOCIAL CORPORATIVA

3.3. Creació i posada en marxa d'una empresa

El disseny d'un pla d'empresa sol ser l'eix principal del desenvolupament d'aquest bloc. La possibilitat de fer realitat una idea de negoci i que aquesta es vegi viable és l'objectiu principal del pla d'empresa.

Pensar en la forma jurídica més adequada; gestionar els tràmits legals, donar un nom a l'empresa, al producte... La recerca de recursos financers; calcular les possibles pèrdues i guanys; calcular els costos i els preus de venda; buscar un local i conèixer el seu cost; maquinària, personal, matèria primera...

Aquest bloc pot ser considerat difícil per a desenvolupar-lo íntegrament amb determinats cicles, a causa del baix nivell de competències matemàtiques de l'alumnat. Encara que, d'altra banda, és bastant obert per a fomentar les competències del treball en equip, l'autonomia, la negociació...

3.3.1. Recursos

Creació d'empreses

- Connecta't a ACCIÓ
- Oficina d'Atenció a les Empreses
- Canal Empresa
- Emprendedores y PYME
- “Crea tu empresa «paso a paso»”. Ministerio de Industria, Energía y Turismo

- CIRCE
- EMPRENEMJUNTS
- XARXA EMPREN

Creació de cooperatives

- COOPCAT
- Cooperatives de Treball de Catalunya
- Canal Empresa
- “Economia cooperativa”. Departament d'Empresa i Coneixement
- Dones en xarxa

Creació d'associacions i entitats

- “Com constituir una associació”. CRAJ
- “Associacions i federacions”. Departament de Justícia
- xarxanet.org
- yoEmprendo

3.4. Gestió administrativa de compravenda

Tota activitat empresarial exigeix la utilització de documents que justifiquin les diverses operacions que es realitzen, bé sigui per a control intern o per a supervisió externa de clients o proveïdors.

Aquestes operacions comporten el cobrament o pagament mitjançant diverses formes que permeten realitzar-ho a l'instant o postergar-ho, utilitzant mitjans més comuns o mitjançant transaccions en línia.

Així mateix, les empreses han de justificar les seves activitats davant organismes de les administracions públiques, tant si és per a pagar tributs com les cotitzacions socials dels treballadors.

Tot això exigeix que l'empresa dediqui personal i mitjans per a aquesta gestió administrativa; aquesta exigència, per a un emprenedor que inicia la seva activitat empresarial, pot “llastar” el temps que ha de dedicar al bon desenvolupament del negoci.

És important, doncs, que l'alumnat conegui la tipologia dels documents que es generen, les seves obligacions d'emissió i registre, així com les formes de pagament i finançament existents. Se l'ha d'informar també de l'existència de professionals que poden descarregar-lo d'aquests tràmits.

La utilització d'impresos diversos perquè l'alumnat l'empleni pot ajudar a una major comprensió sobre el seu ús.

3.4.1. Recursos

- Agència Tributària
- Seguretat Social
- Col·legi Oficial de Gestors Administratius de Catalunya
- Il·lustre Col·legi de Graduats Socials de Barcelona

Activitats

1. Per tal d'explicar de manera comprensiva a l'alumnat dels cicles les definicions de persona intraemprenedora i persona emprenedora, així com les competències que han de reunir, pot ser bo que prèviament sapigueu a quin perfil de les dues pertanyeu. Accions a executar:

a) Mitjançant la realització dels tests següents podeu adquirir coneixement del caràcter diferenciador entre l'un i l'altre, en primera persona:

- Emprenedor/a
- Intraemprenedor/a (en anglès)

b) A continuació podeu realitzar una DAFO respecte a les vostres qualitats emprenedores o intraemprenedores.

2. Segons proposen les "Orientacions als centres per a organitzar els mòduls de l'Àrea de FOL" respecte al mòdul professional d'Empresa i iniciativa emprenedora, és important contextualitzar els continguts, els resultats d'aprenentatge i els criteris d'avaluació en l'àmbit professional del títol. Així, com a docent haureu d'obtenir informació que us permetrà empatitzar amb els interessos de l'alumnat i també amb el professorat especialista. L'interès d'aquesta activitat és fer una recerca d'informació que permeti al docent realitzar un petit dossier resum que l'ajudi a dissenyar una programació adient al títol professional. Accions a executar:

a) Realitzar una recerca entre els enllaços exposats en l'apartat "Recursos per a treballar els objectius d'aquest bloc" per trobar dades sobre el sector o sectors productius en què l'alumnat del cicle formatiu exercirà com a professional, destacant perspectives del sector o sectors: macro i micro magnituds econòmiques, socials, polítiques, laborals, etc., que poden influir en el seu futur i en les oportunitats de negoci.

b) Fer la recerca i selecció d'un nombre determinat d'empreses (3 a 5) mitjançant internet o amb treball de camp en l'àmbit territorial on es troba el centre docent, per tal de resumir en un quadre sinòptic algunes de les característiques interessants que poden permetre a l'alumnat del cicle descobrir i aprofundir en el coneixement de les empreses del seu sector o sectors productius i comparar-les.

Algunes de les característiques a tenir en compte poden ser:

- Raó social.
- Forma jurídica.
- Tipus d'empresa per dimensió.
- Serveis/productes.
- Marques.
- Àmbit geogràfic del mercat.
- Missió.
- Visió.
- Responsabilitat social corporativa.
- Web/xarxes socials.
- Notícies premsa.
- Etc.

Bibliografia

Alemany, L.; Marina, J. A.; Pérez, J.; Pellicer, C.; Álvarez, B.; Torrejón, J. L. (2013). *Aprende a aprender. Cómo educar el talento emprendedor*. Barcelona: ICE UAB.

Arco, E. A.; Vázquez, B. (2009). *Empresa e Iniciativa Emprendedora*. Paraninfo.

Caldas, M. E.; Reyes, A. (2014). *Empresa e Iniciativa emprendedora*. EDITEX.

Penaloga, A. (2010). *EIE Empresa e Iniciativa Emprendedora*. Barcelona: Santillana.

Roure, N.; Tarragó, E. (1998). *Aprender a Empezar (Cuaderno de actividades)*. Barcelona: ICE UAB.

Roure, N.; Tarragó, E. (1998). *Aprender a Empezar (Guía de orientaciones para el profesorado)*. Barcelona: ICE UAB.

Urbano, D.; Toledano, N.; Lamolla, L. (2009). *Iniciativa emprendedora*. Barcelona: UOC.